

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2023-04-20
Stockholm

Mål nr
M 15323-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-12-09 i mål nr M 3638-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun

Motpart

BL

SAKEN

Utökat slamtömningsintervall för avloppsanläggning på fastigheten XXX i Norrtälje kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1919437

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut om slamtömning vartannat år eller, i andra hand, återförvisa ärendet för fortsatt handläggning.

BL har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har fört fram i huvudsak följande.

Kommunen har över 30 000 enskilda avloppsanläggningar för permanent- och fritidsboenden och vistelsegraden på fritidsfastigheterna har ökat de senaste åren. Tömning är i regel väsentligt för en enskild anläggnings funktion och ska ske för att undanröja risken för olägenhet för människors hälsa och miljön. Genom att en anläggning töms regelbundet motverkas risk för breddning och överfyllnad, slamflykt, igensättning, luktstörningar, skador på anläggningen samt utsläpp. Alla typer av enskilda anläggningar som är beroende av tömning har självreglerande effekt; även slamavskiljare är beroende av tömning för att fungera. Det är dock inte så självreglerande att det är uppenbart när en tömning behövs. Ofta är det för sent och skada har redan skett genom breddning och utsläpp av orenat vatten eller att komponenter gått sönder på grund av tryck. Ägare kan ha bättre eller sämre möjlighet att kontrollera när tömning behövs beroende på kunskap, rutin och anläggningens utrustning. Den överklagade domen kan leda till en praxis som inte är önskvärd utifrån risker för människor och miljö, där fastighetsägarens ansvar och självreglering kan användas som argument för att minska tömning och hämtning av avfall. Om fler enskilda anläggningar töms mer sällan, exempelvis vart femte år, leder det med stor sannolikhet till att breddning och skador inträffar oftare med ökad risk för människors hälsa och miljön. Det leder också till fler akuta tömningar, innan eller efter att problem har uppstått. Sådana tömningar är mer kostsamma för fastighetsägare och tidsmässigt, ekonomiskt och miljömässigt sämre, då slambilar kör till olika områden för enskild tömning i stället för flera tömningar inom ett område.

BL har fört fram i huvudsak följande.

En återförvisning är orimlig för att genom komplettering få beslut ändrat. Detta gäller ett enskilt fall och det saknas anledning till generella slutsatser om allmänna risker. Tanken har nivåalarm. Tekniska fel kan uppstå oavsett intervall. Ingen som använder tank skulle avstå från ett normalt intervall. I hennes fall har tanken ännu inte använts. Tömning på tom tank är inte miljömässigt hållbart. Tömning borde interimistiskt upphöra. Redan har tömning av tom tank utförts.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

I Norrtälje kommuns avfallsföreskrifter anges i 34 § följande.

För små avloppsanläggningar kan fastighetsinnehavare eller den nyttjanderättshavare som äger anläggningen, efter ansökan till Bygg- och miljönämnden medges utsträckt hämtningsintervall för avfall från anläggningen. Utsträckt intervall kan medges under förutsättning att nämnden utifrån ansökan med uppgifter om anläggningens belastning och beskaffenhet kan bedöma att hämtning inte behöver utföras med ordinarie intervall, utan risk för olägenhet för människors hälsa och miljön. Medgivandet gäller i högst fem år, därefter måste en ny ansökan lämnas in.

Det är fastighetsinnehavarens ansvar att hämtning anpassas till anläggningens behov. Medgivande om utsträckt hämtningsintervall kan återkallas om kommunen konstaterar att förutsättningarna för sådant inte är uppfyllda.

BL har uppgett att anläggningen, som är ett slutet system, är ny och att den inte använts samt att tanken är tom. Detta har inte ifrågasatts av nämnden.

Mot denna bakgrund instämmer Mark- och miljööverdomstolen i mark- och miljödomstolens bedömning att ett utsträckt tömningsintervall om fem år kan medges.

Överklagandet ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Lars Olsson, referent, tekniska rådet Torbjörn Johansson samt hovrättsrådet Katarina Welin.

Föredragande har varit Richard Bexelius.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-12-09
meddelad i
Nacka

Mål nr M 3638-22

PARTER

Klagande
BL

Motpart
Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 12 maj 2022 i ärende nr 505-73512-2020, se bilaga 1

SAKEN

Utökat slamtömningsintervall för avloppsanläggning på fastigheten XXX i Norrtälje kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommuns beslut (dnr 2020-2146) endast på så sätt att första villkoret i beslutet ska ha följande lydelse.

Slamtömning ska ske med ett intervall på vart femte år räknat från tidpunkten för nämndens beslut (dvs. räknat från den 4 december 2020).

YRKANDEN M.M.

BL har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av Länsstyrelsen i Stockholms läns (länsstyrelsen) och Bygg- och miljönämnden i Norrtälje kommuns (nämnden) beslut, ska medge undantag från slamtömning så länge anläggningen inte tas i bruk. **BL** har även yrkat att tömnings-intervallet ersätts med ett åtagande för henne att skicka kontrollbilder med de tidsintervall som kommunen önskar. Hon har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

I samband med byggnation av en gäststuga föreslog byggföretaget att det skulle vara praktiskt att gräva ned en slutna tank för att möjliggöra att i framtiden koppla in en vattentoalett. Det finns för närvarande ingen anslutning till en vattentoalett eller annat avlopp till tanken och den är därför tom. Ur miljösynpunkt är det därför inte hållbart att en tankbil åker och tömmer en tom tank, även om det sker vartannat år. Eventuell kontroll kan göras genom att hon själv fotograferar tanken och skickar bilder till nämnden.

Nämnden har beretts tillfälle att yttra sig över överklagandet och har vidhållit att beslutet att ge tillstånd för utökat slamtömningsintervall till vartannat år är skäligt utifrån omständigheterna. Till stöd för sin inställning har nämnden anfört i huvudsak följande. Nämnden anser att avloppsanläggningen är tagen i bruk med hänvisning till den entreprenörsrapport som inkommit. I rapporten redovisas att anläggningen var färdigställd för att tas i bruk 2016-12-15 och information om vilken toalett som installerats anges. **BL** har också uttryckt i sin ansökan om dispens från renhållningsordningen att den slutna tanken är ansluten till en vattentoalett i ett gästhus, men att den slutna tanken är tom för att gäster använder en mulltoalett i stället. Om redovisning om att avloppsanläggningen tagits ur bruk inkommer till nämnden kommer en ny bedömning att göras i ett nytt ärende.

En slutna tank som är ansluten till vattentoalett ska tömmas varje år enligt Norrtälje kommuns avfallsföreskrifter. Gästhuset som inhyser den aktuella vattentoaletten har enligt nämndens arkiv en högre VA-standard då det innehåller kök, badrum med

dusch och WC samt två sovrum. Möjligheten för en vanlig belastning för ett hushåll på avloppsanläggningen finns därmed. Nämnden har inte möjlighet att reglera vistelsegrad på en fastighet eller nyttjandegrad av en avloppsanläggning då det blir för inskränkande på äganderätten i förhållande till miljönyttan. Bedömningen som därmed görs är att en sluten tank ansluten till vattentoalett som används sällan kan tömmas en gång vartannat år.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut, utöver vad som anges nedan.

Med hänsyn till att BL medges rätt till utökat tömningsintervall på det sätt som maximalt är möjligt utan omprövning enligt aktuella avfallsföreskrifter kan målet avgöras utan att domstolen kommunicerar nämndens svar med henne, se 22 § lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Mark- och miljödomstolen bedömer i sak sammanfattningsvis att tömningsintervallet i detta fall kan utsträckas till vart femte år räknat från nämndens beslut. Skälen för detta är följande.

34 § i Norrtälje kommuns avfallsföreskrifter ger nämnden möjlighet att för små avloppsanläggningar medge en fastighetsinnehavare utsträckt hämtningsintervall för avfall från anläggningen. Utsträckt intervall kan medges under förutsättning att nämnden bedömer att hämtning inte behöver utföras med ordinarie intervall, samt att det inte föreligger risk för olägenhet för människors hälsa och miljön. Medgivandet gäller i högst fem år, därefter måste en ny ansökan lämnas in. Det är fastighetsägarens ansvar att hämtningen anpassas till anläggningens behov. Medgivande om utsträckt hämtningsintervall kan återkallas om kommunen konstaterar att förutsättningarna för sådant inte längre är uppfyllda.

Av bilaga 3 till kommunens avfallsföreskrifter framgår att för slam för enskilda avloppsanläggningar (fastland och skärgård) är utgångspunkten ett tömningsintervall om varje till vart tredje år. Av bilagan framgår dock att det ”i särskilda fall går att söka dispens för större tömningsintervall genom en ansökan till Bygg- och miljönämnden”.

Norrtälje kommuns avfallsföreskrifter ger inte nämnden möjlighet att bevilja ett tidsmässigt obegränsat uppehåll för slamtömningsintervall. Föreskrifterna ger inte heller nämnden befogenhet att ersätta tömningsintervallet med någon form av alternativ tillsyn, t.ex. med hjälp av inskickade bilder. Domstolen har därför inte heller någon möjlighet att, enligt BL yrkande, ersätta tömningsintervallet med ett åtagande för henne att skicka in kontrollbilder till nämnden. I praktiken sker dock en sådan tillsyn i samband med varje ansökan om ett förnyat medgivande till utökat slamtömningsintervall.

Av nämndens beslut framgår att BL redogjort för godtagbara anledningar för ett utökat tömningsintervall, bl.a. att det är fråga om ett gästhus som används sällan. Nämnden har inte närmare angett vilka hälso- eller miljömässiga skäl som talar för att intervallet enbart kan utökas till vartannat år. Det har av utredningen i målet inte heller framkommit att ett längre intervall i detta fall skulle utgöra en olägenhet för människors hälsa eller för miljön. Domstolen har förståelse för att nämnden inte kan kontrollera vistelsegrad på en fastighet. Av föreskrifterna framgår dock att det är fastighetsinnehavarens ansvar att hämtning anpassas till anläggningens behov. Domstolen konstaterar vidare att det finns en självreglerande effekt gällande slutna tankar, då tanken måste tömmas vid behov för sin funktion.

Domstolen finner mot bakgrund av ovanstående skäl att utöka medgivandet till utsträckt tömningsintervall för avloppsanläggningen till vart femte år. Tiden ska räknas från tidpunkten för kommunens beslut, dvs. från 2020-12-04. Villkoren i nämndens beslut i övrigt ska fortsatt gälla, dvs. tillståndet gäller endast t.o.m. 2025-12-04, varefter omprövning ska ske samt att om behov av ytterligare slamtömningsintervall uppstår finns möjlighet att ompröva tillståndet för tätare slamtömningsintervall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 30 december 2022.

Erika Ekman

Ulrika Haapaniemi

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Erika Ekman, ordförande, och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi. Föredragande har varit tingsnotarien Bashir Mohamed.